

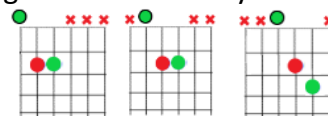
Att kunna innan ni slutar nian

Innan ni slutar nian ska ni enligt läroplanen kunna **spela, sjunga och skapa musik**; urskilja musikaliska karaktärsdrag från olika tidsperioder och genrer; nämna några centrala låtskrivare och musikaliska verk; kunna uttrycka förståelse för musikens innehåll, funktion och betydelse samt ha grundläggande kännedom om noter och symboler. Detta kan sammanfattas i 7 punkter:

1. **Sjunga** på A-nivå: Att sjunga rätt toner på rätt ställe i en melodi till ett kompinstrument. Alltså ungefär det vi gör i början på varje lektion när vi sjunger 1 2 3 4 5 6 7 1. Eftersom vi gör tonarterna slumpvis brukar alltid någon vara lätt att sjunga. Fler och fler sjunger för varje lektion, vilket är bra! Sång på E-nivå: Att försöka. Om det inte går så beror det ofta på att tonarten inte passar. Byt isåfall!
2. **Spela ackord** på E-nivå: Hitta några av **stamtonerna** på ett piano. Ni hittar ju C till vänster om tvillingarna! Hitta en tonart och tre durackord. (Durackord blir aldrig fel, om du flyttar halv och hel!) Spela på A-nivå: Hitta alla stamtoner och deras tonarter + höjda och sänkta; hitta sex ackord, tre moll och tre dur samt kunna börja på ackord sex och spela i moll.
3. **Spela melodistämmor**. Hitta tonerna 1 - 7 på gitarr och bas i tonarterna E A D G C och F (enkla på gitarr och bas). E-nivå: någon tonart. A-nivå: alla tonarter. Använd ramsorna "Sju frekvenser har du nu, med halvsteg efter tre och sju" och "Ena armen duger ganska bra ensam" så är du klar! Kom ihåg att det är fyra steg (en ren kvart) mellan de fyra bas-strängarna.

4. Hitta **ackord på gitarr**. A-nivå: ett moll- och ett durackord per bassträng + C och F = 10 stycken.

E-nivå: tre powerchords E A och D kan låta både dur och moll eftersom de saknar ters! Det första som E eller Em; det andra A eller Am; det tredje D eller Dm

5. **Sjunga och spela samtidigt**. A-nivå: en låt med minst tre ackord på piano eller gitarr, förslagsvis någon/några av låtarna ni känner igen på dessa länkar! [sifferlåtar](#) eller [alla möjliga låtar](#). E-nivå: försöka sjunga åtminstone en del av en låt tillsammans med andra.
6. **Skapa** egen musik. Du måste kunna spela och sjunga en låt som redan finns innan du kan göra en ny. Ett sätt är att utgå från någon låt i länkarna i punkt 5 som du kan, och sedan ändra, ta bort eller lägga till toner och/eller ackord. Det är viktigt att tänka på formen! Studera låtarna i länkarna; alla har en enkel form, 4 eller 8 takter osv. Låna gärna ackord och/eller texter och gör en egen melodi. Ackorden är fria och texterna är mina, varsågoda! A-nivå: Du ska kunna spela eller sjunga din melodi och den ska ha minst tre ackord med rätt bokstavsnamn och en begriplig form (A-del + B-del eller vers + refräng eller bara en vers). Du ska veta åtminstone vilka toner den börjar på och helst kunna skriva ner dem i notskrift; det är enklare än du anar! [Notskrift längst ner i denna länk!](#) E-nivå: Gör ett bra försök.
7. **Känna till** typiska drag hos några historiskt viktiga tidsperioder och genrer. [Titta och lyssna på dessa filmer](#). Båda visar samma låt, med samma melodi och samma ackord. Den vänstra låter rock och den högra jazz. Det går alltså inte alltid att säga att själva låten har en viss stil utan det beror på hur den spelas. Är det "akustiska" instrument, "swingrytm" och "färgade" ackord så kan det låta jazz. Är det rak rytm med "backbeat" och "powerchords" så kan det låta rock. Samma låt med bara "arpeggio" på gitarr kan bli en visa. Med "växelbas" och fiol kan det bli country, men då är det vanligare med bara tre ackord. Med tanke på att det finns tusentals genrer kanske det är viktigare att känna till likheter än skillnader? Jag har försökt hitta några få viktiga karaktärsdrag och tidsperioder i denna [lista med begrepp, viktiga tidsperioder och genrer](#). För att kunna skriva om detta behöver du även kunna några musikbegrepp.
8. **Uttrycka** förståelse för musikens innehåll, funktion och betydelse. Jag kommer dock inte att hinna bedöma denna punkt i år.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9 (från Skolverket) (~) = C-nivå, (*) = E-nivå, [ ] = mina kortfattade kommentarer

Eleven musicerar och genomför sina sång- och spelstämmer med god (~relativt god) (*viss) säkerhet. Dessutom anpassar eleven sitt musicerande mycket väl (~väl) (*i huvudsak) till det musikaliska sammanhanget och musikens karaktär. [Det räcker långt om du hittar alla tonerna i en tonart på bas och keyboard och kan de **fetstiltta ramsorna**. Du behöver också sjunga, härma sång så ofta du kan! Försök också härma piano- eller gitarrtoner med rösten]

Genom musikaliskt skapande uttrycker eleven idéer och tankar på ett väl (*i huvudsak) fungerande sätt. [Det räcker långt om du kan använda dig av enkla ackordmönster som **de fetstiltta ramsorna**.]

Eleven komponerar musik som har en väl (*i huvudsak) fungerande form och karaktäristisk stil. [Form och stil handlar också om mönster. Du behöver jämföra flera olika låtar med hjälp av att spela dem, helst sjunga också. Använd enkla ackordmönster.]

Eleven urskiljer och jämför musikaliska karaktärsdrag från olika tidsperioder och genrer med god (~relativt god) (*viss) säkerhet. Dessutom uttrycker eleven god (~relativt god) (*viss) förståelse för musikens innehåll, funktion och betydelse i olika sammanhang. [Du behöver lyssna på musik från olika tider, i olika stilar och i olika sammanhang och försöka uttrycka skillnader och likheter i ord. Du behöver också läsa om musik i dagstidningar och på nätet.]

Eftersom minnesramsorna är till stor hjälp i musikens värld så kommer de viktigaste här:		
Tonart och enkla ackord (treklanger)	Durackorden och deras mollparalleller	Moll, och harmonisk moll (med ledton)
<p>Sju frekvenser har du nu, med halvsteg efter tre och sju Ta varannan och du får det renaste ackordet!</p> <p>Alltså en tonart 1 _ 2 _ 3 4 _ 5 _ 6 _ 7 1 _ 2 _ 3 4 _ 5 _ 6 _ 7 1 och ett ackord, som dur: <u>1</u> _ 2 _ <u>3</u> 4 _ <u>5</u> _ 6 eller moll: <u>2</u> _ <u>3</u> 4 _ <u>5</u> _ <u>6</u> _ 7</p>	<p>Durackord blir aldrig fel om du flyttar halv och hel men ett finger åt något håll skiljer dur från moll</p> <p>den lägre tonen först; utgå från 1; uppåt blir 4, neråt blir 5 och bokstaven blir namnet!</p> <p>Paralleller: Helt upp från alla durackord eller helt ner från alla mollackord. Kontraparalleller: Halvt ner från durackord eller halvt upp från mollackord (se upp med 2* och 5).</p>	<p>mollackorden dom flyttar du tvärtom</p> <p>alltså hel och halv (den lägre först); utgå från 6; upp blir 2, ner blir 3 (namnet är bokstav+m!)</p> <p>I moll av mera mollig sort går båda neråt lika kort.</p> <p>Från mollackord kan två toner gå ett halvsteg neråt. Det blir en dominant i dur (som ackordet 5) för att få en ledton tillbaka till mollackordet. OBS! Bara bokstav (+# eller b) betyder alltid dur!</p>
	<p>Ta Två fingrar ett helt steg upp till fem, så känns det extra gött att komma hem!</p>	<p>← Dessa ackord är extra vanliga i klassisk musik, visor och jazz. Speciellt i jazz, där de fått ett eget namn: två-fem-etta! 2→5→1</p>

Gitar och bas De fyra tjockaste strängarna sitter som på en bas; de fyra tunnaste som på en ukulele (där G-greppet brukar vara C eller D). På gitar är det svårare att byta ackord eftersom den har sex strängar och vi bara har fyra fingrar. Vissa tonarter är lättare än andra. Bas spelas en ton i taget. Vet du var 1, 4 och 5 ligger så kan du räkna ut resten.			
Strängarna	Stamtonerna alltid samma plats!	Tonarten E	Tonarten C
<p>Ena Armen Duger Ganska Bra, Ensam Kan få ljud i alla strängarna, ensam De fyra feta har varsin sin poäng, (faktiskt) Var fjärde ton kan tas på nästa sträng, (praktiskt) Fyra feta (bassträngarna) = E A D G Mellan G och B är det bara en stor ters (1-3).</p>			
<p>De tio enklaste gitarrackorden ↓ = sträng med grundton x = spela inte</p> <p>E A D G C F</p> <p>Em Am Dm Gm F</p>		<p>Flyttbara powerchords (varken dur eller moll)</p> <p>E eller Em A eller Am D eller Dm</p> <p>F eller Fm Bb eller A# (m) Eb eller D# (m)</p>	